

DESCONFERÈNCIA 4

Universalitzar els serveis socials i personalitzar l'educació

Relatoria de la sessió realitzada el 14 de novembre de 2024, en el marc de la Jornada Anual "Educació 360: una aposta socioeducativa"

La universalització dels serveis socials i la personalització de l'educació són elements essencials per construir una societat més equitativa i inclusiva. El debat va posar l'accent en superar l'assistencialisme i avançar cap a models integradors que garanteixin oportunitats educatives per a tots els infants i joves. Aquest enfocament requereix coordinar millor els esforços entre serveis socials i educació, així com establir ecosistemes locals cohesionats que combinin les dinàmiques de l'espai lectiu i no lectiu.

Els serveis socials com a eina preventiva i integradora

Els serveis socials haurien de prioritzar la **funció preventiva** per evitar que les desigualtats es consolidin. Això implica formar els agents locals per identificar situacions de risc de manera precoç i treballar coordinadament amb les escoles per abordar-les. Aquest canvi és clau per superar un model assistencialista i avançar cap a un **sistema més integrador** que atengui no només els casos de màxima vulnerabilitat, sinó també les necessitats menys evidents de moltes famílies.

Un enfocament **sistèmic** és imprescindible, ja que les desigualtats són un problema estructural. Això requereix un treball en xarxa real entre actors educatius i socials, integrant millor els recursos existents i superant les barreres que dificulten la col·laboració.

Connexió entre temps lectiu i no lectiu per reduir desigualtats

Garantir l'**equitat educativa** passa per una millor integració entre l'escola i el temps de lleure. Programes com beques per a activitats extraescolars o iniciatives que proposin activitats durant l'horari lectiu poden ajudar a disminuir les desigualtats. És fonamental fomentar la **universalització del lleure**, amb activitats gratuïtes o becades que garanteixin que cap infant quedi exclòs per motius econòmics.

Els **rols de coordinació** també són crucials. Actors educatius com professors i associacions de famílies (AFAs) haurien de recomanar activitats i col·laborar amb altres agents per reduir les barreres d'accés i promoure la participació. Aquesta connexió afavoreix que les activitats complementàries es converteixin en part integrant de l'experiència educativa.

Planificació i diagnòstic per optimitzar recursos al territori

Els recursos locals han de ser **més visibles i millor aprofitats**. Els ajuntaments han de liderar aquesta tasca, detectant mancances i optimitzant els recursos disponibles per maximitzar el seu impacte. En aquest context, eines com els **passaports d'aprenentatge** poden ser molt útils per connectar recursos, promoure estratègies a llarg termini i vincular els infants a la comunitat.

Cal, també, monitorar i connectar diferents bases de dades per fer un seguiment més efectiu del progrés dels infants, especialment durant transicions crítiques com el pas de primària a secundària. Aquesta **interoperabilitat de dades** és clau per garantir que els recursos es destinin on realment són necessaris i que es detectin les necessitats a temps.

Universalitzar serveis i personalitzar l'oferta educativa

Els serveis socials han d'ampliar la seva funció per arribar **més enllà dels col·lectius més vulnerables** i oferir recursos que beneficiïn tota la població. Això ajuda a evitar la segregació i fomenta la inclusió. Cal que iniciatives com els Centres Oberts o els SIS es reformulin per evitar guetitzacions i permetin l'accés equitatiu a oportunitats per a tots els infants.

A més, la **prescripció personalitzada** hauria de ser central en aquest sistema. Les activitats recomanades han de respondre als interessos i necessitats de cada infant, oferint una oferta accessible i inclusiva que garanteixi que ningú quedi enrere. Aquesta personalització reforça la idea que cada infant té dret a una trajectòria educativa plena i adaptada a les seves circumstàncies.

Conclusions

La universalització dels serveis socials i la personalització de l'educació requereixen un **canvi profund** que integri millor els recursos existents i els actors implicats. Aquesta transformació comença amb una planificació territorial que detecti mancances i coordini solucions des d'una perspectiva comunitària.

Els ajuntaments han de liderar aquest procés aprofitant els recursos locals i establint connexions entre l'espai lectiu i no lectiu. Eines com els passaports d'aprenentatge poden facilitar aquesta connexió, alhora que fomenten la participació activa dels infants.

Finalment, els serveis socials no només han de ser **universals**, sinó també **proactius**, centrant-se en la prevenció i la inclusió. Només a través d'una col·laboració real i sostinguda entre tots els agents educatius i socials serà possible combatre les desigualtats des de l'arrel i construir una societat més equitativa i inclusiva.